

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

2 февруари 1988 година*

По дело 309/85

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 177 от Договора за ЕИО, от председателя на Tribunal de première instance (Франция), Liège, в обезпечителното производство, висящо пред този съд между

Г-н Bruno Barra, студент, живеещ в Bonnetable (Франция) и 16 други студенти, от една страна

и

1) Белгийската държава

2) Град Liège, от друга страна

относно тълкуване, по-специално на член 7 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н Mackenzie Stuart, председател, г-н G. Bosco, г-н O. Due, г-н J. C. Moitinho de Almeida и г-н G. C. Rodriguez Iglesias (председатели на състав), г-н T. Koopmans, г-н U. Everling, г-н K. Bahlmann, г-н Y. Galmot, г-н C. Kakouris, г-н R. Joliet, г-н T. F. O'Higgins и г-н F. A. Schockweiler, съдии,

генерален адвокат: г-н Gordon Slynn,

секретар: г-н D. Louterman, администратор,

като взе предвид становищата, представени:

- за ищеца, от г-н L. Misson, от адвокатска колегия Liège,

- за Кралство Белгия, от г-н P. Deltre, от адвокатска колегия Брюксел,

- за Обединеното кралство, г-н от В. McHenry, в качеството на представител, и г-н M. Mummery, barrister,

- за Комисията, от г-н J. Griesmar, в качеството на представител,

като взе предвид протокола от съдебното заседание и след устната фаза от 18 февруари 1987 г.,

след като изслуша становището на генералния адвокат, представено на съдебното заседание на 17 септември 1987 г.,

* Език на производството: френски.

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 9 октомври 1985 г., получено в Съда на 14 октомври 1985 г., председателят на Tribunal de première instance, Liège, е отнесъл по член 177 от Договора за ЕИО до Съда два преюдициални въпроса относно тълкуването на някои принципи на правото на Общността с цел да определи съвместимостта с тези принципи на закон, който ограничава правото за възстановяване на регистрационни такси, чието несъответствие с член 7 от Договора за ЕИО е било установено с преюдициално решение.

2. Тези въпроси са били повдигнати в хода на обезпечителното производство, образувано по искане на г-н Вага и шестнадесет други студента (наричани по-нататък „ищите“) срещу белгийската държава, ответник, за отказа да им бъдат възстановени допълнителните такси за обучение (известни като „minerval“), които те са платили преди 13 февруари 1985 г. – датата, на която Съдът е постановил решението (по дело 293/83, Gravier срещу град Liège, Recueil, стр. 606). В хода на производството ищите са призовали град Liège като трета страна.

3. От представените пред Съда документи е видно, че всичките ищци са френски граждани, които са следвали средни технически и професионални курсове в оръжейната секция на Institut communal d'enseignement technique de la fine mécanique, de l'armurerie et de l'horlogerie (Общинския технически институт по фина механика, оръжейно дело и часовникарство), организирани от град Liège. В хода на тяхното обучение в института те са били длъжни всяка година да плащат minerval, която не е била събирана от студенти с белгийско гражданство. Според обстоятелствата и броя на завършените години размерът на minerval, платен от ищите, варира между 21 000 BFR и 136 558 BFR.

4. Пред националния съд не е било оспорено, че въпросният институт, и по-специално неговата оръжейна секция, е професионално училище. Вследствие на това националният съд е преценил, че с оглед на решението на Съда по дело 293/83, упоменато по-горе, че ищите недължимо са платили minerval.

5. По дело 293/83 Съдът е постановил, че въвеждането на такса, регистрационна такса или minerval за студенти от други държави-членки като условие за достъп до професионално обучение, когато такава такса не се събира от студентите, които са граждани на приемащата държава-членка, представлява дискриминация по признак националност в нарушение на член 7 от Договора за ЕИО.

6. Въпреки това, според белгийския закон за образованието от 21 юни 1985 г. (Moniteur Belge от 6 юли 1985 г.), minervals, събиран между 1 септември 1976 г. и 31 декември 1984 г. не подлежи на възстановяване, освен таксите, събирани от студенти, които са граждани на държава-членка на Общността и карат курсове за професионално обучение, на които сумите ще бъдат възстановявани на основата на съдебни решения по дела за възстановяване на суми, които са заведени пред съдилищата преди 13

февруари 1985 г. - датата на постановяване на упоменатото по-горе Решение по дело 293/83, Gravier.

7. При тези обстоятелства националният съд с цел да определи дали отказът за възстановяване на *minerval* е съвместим с правото на Общността е спрял производството и отнесъл до Съда следните въпроси:

„В своето Решение от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83, Gravier срещу белгийската държава, Съдът на ЕО е постановил, че събирането на такса, регистрационна такса или „*minerval*” за студенти, които са граждани на други държави-членки, като условие за достъп до професионално обучение, при положение че същата такса не се събира от студенти, които са граждани на приемащата държава-членка, представлява дискриминация на основата на националност в нарушение на член 7 от Договора.

1) Това тълкуване на Договора ограничено ли е до молби за достъп до курсове за професионално обучение, подадени след датата на решението или също така се прилагат към периода между 1 септември 1976 г. и 31 декември 1984 г.?

2) Ако тълкуването се прилага също така към периода преди датата на решението, съвместимо ли е с правото на Общността студентите от други държави-членки, които недължимо са платили такса, регистрационна такса или „*minerval*”, да бъдат лишени по силата на националното законодателство от своето право да им бъдат изплатени сумите, ако те не са завели дело преди датата на това решение?”

8. Прави се позоваване към протокола от изслушването за по-пълно отчитане на съответните разпоредби, на фактите и на становищата, подадени пред Съда, които по-нататък ще бъдат упоменавани или коментирани само доколкото това е необходимо за аргументиране от страна на Съда.

По първия въпрос

9. Ищите и Комисията приемат, че по принцип преюдициалните решения на Съда имат обратно действие. Следователно националните съдилища следва да се съобразяват с тълкуването на член 7 от Договора за ЕИО, дадено с Решението от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83 дори и по молби за допускане до професионално обучение през периода 1 септември 1976 г. до 31 декември 1984 г. Държава-членка не може да въвежда закон, който ограничава действието *ratione temporis* на такова решение, когато Съдът не е постановил такова ограничение в упоменатото решение.

10. Без да отрича принципа, че преюдициалните решения имат обратно действие, Кралство Белгия поддържа, че в настоящия случай са изпълнени всички предпоставки за ограничение *ratione temporis* на действието на Решението от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83.

11. В това отношение следва да бъде припомнено, че Съдът е решил (вж., по-специално Решение от 27 март 1980 г. по дело 61/79, *Amministrazione delle finanze dello Stato* срещу *Denkavit Italiana*, *Recueil*, стр. 1205), че тълкуване, което при упражняване на компетентността, възложена му по силата на член 177, Съдът дава на разпоредба от правото на Общността, изяснява и определя, където е необходимо, смисъла и обхвата на тази разпоредба така, като тя е следвало да бъде разбираана и прилагана от момента

на влизането ѝ в сила. Следователно, така разтълкувана разпоредба може и трябва да се прилага от съдилищата дори и към правоотношения, възникнали и установени преди решението, което се произнася по искането за тълкуване, при условие че в друго отношение условията, които позволяват да бъде заведено дело, което се отнася до прилагането на тази разпоредба, пред компетентните съдилища, са спазени.

12. Както Съдът е признал в своето Решение от 8 април 1976 г. (по дело 43/75, Defrenne срещу Sabena, Recueil, стр. 455), само при изключителни обстоятелства Съдът може, в изпълнение на общия принцип за правната сигурност, присъщ на правната система на Общността и като вземе предвид сериозните последици, които неговото решение може да има, по отношение на минал период, за добросъвестно установени правоотношения, да бъде подтикнат да ограничи по отношение на което и да е засегнато лице възможността да се позовава на така разтълкуваната разпоредба с цел да постави под въпрос тези правоотношения.

13. Независимо от това, Съдът постоянно е постановявал, че такова ограничение може да бъде разрешено само с решението, с което се постановява поисканото тълкуване. Основната необходимост от общо и единно прилагане на правото на Общността предполага, че единствено Съдът на ЕО е компетентен да решава относно налагане на времеви ограничения на тълкуването, което той постановява.

14. От Съда се иска с определението за сезиране да постанови в тази връзка, дали тълкуването на член 7 от Договора за ЕИО, което е постановено с неговото Решение от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83 г. също така се прилага към период, който предшества тази дата. Тъй като Съдът не е ограничил обхвата *ratione temporis* на своето Решение по дело 293/83 г., такова ограничение не може да бъде постановено с това решение.

5. Следователно отговорът на първия въпрос следва да бъде, че тълкуването на член 7 от Договора за ЕИО, постановено от Съда с неговото Решение от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83, не е ограничено по отношение на молбите за допускане до курсове за професионално обучение, подадени след датата на това решение, но се прилага също така и към периода, който предшества тази дата.

По втория въпрос

16. С втория си въпрос националният съд пита по същество, дали правото на Общността забранява прилагането по отношение на студенти от други държави-членки, които недължимо са платили допълнителна регистрационна такса, на национален закон, който ги лишава от правото на възстановяване на тази такса, ако те не са завели дела за това преди обнародването на Решението от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83 г.

17. Следва да бъде посочено, че правото на възстановяване на суми, събрани от държава-членка в нарушение на разпоредбите на правото на Общността, е следствие от и допълнение към правата, предоставени на гражданите от разпоредбите на Общността, както те са разтълкувани от Съда.

18. Макар и да е вярно, че такова възстановяване може да бъде търсено само в рамките на материалните и формалните условия, предвидени в различните национални закони,

приложими в този случай, независимо от това остава фактът, както Съдът трайно е заявявал (вж., по-специално Решение от 9 ноември 1983 г. по дело 199/82, *Amministrazione delle finanze dello Stato срещу Spa San Giorgio*, Recueil, стр. 3595), че тези условия не могат да бъдат по-неблагоприятни от тези, свързани с подобни иски относно национални такси, и не могат да бъдат организирани по такъв начин, че да доведат до практическа невъзможност за упражняване на правата, предоставени от правото на Общността.

19. Тъй като законодателна разпоредба като тази, разглеждана по главното дело, която ограничава плащането единствено до ищци, които са завели иски за плащане преди датата на обнародване на Решението от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83, на практика лишава лицата, които отговарят на това условие от правото да им бъдат изплатени недължимо платените суми, такава разпоредба води до невъзможност за упражняване на правата, предоставени с член 7 от Договора за ЕИО.

20. Следователно националният съд, който е длъжен да приложи правото на Общността в неговата цялост и да защитава правата, предоставени на лицата от правото на Общността, следва да не приложи такава разпоредба на националния закон.

21. Следователно отговорът на втория въпрос следва да бъде, че правото на Общността забранява прилагането към студенти от други държави-членки, които недължимо са платили допълнителна такса за обучение, на национален закон, който ги лишава от правото да получат тези суми, ако не са завели иски за това преди датата на обнародване на Решението от 13 февруари 1985 г.

По съдебните разноски

22. Разноските, направени от Кралство Белгия, Обединеното кралство и от Комисията на Европейските общности, които представиха становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, повдигнати пред него от председателя на Tribunal de première instance, Liège, с Определение от 9 октомври 1985 г., реши:

1) Тълкуването от Съда на член 7 от Договора за ЕИО с неговото Решение от 13 февруари 1985 г. (по дело 293/83, *Gravier, Recueil*, стр. 606) не е ограничено по отношение на молбите за допускане до курсове за професионално обучение, подадени след датата на това решение, но се прилага също така и към периода, който предшества тази дата.

2) Правото на Общността забранява прилагането към студенти от други държави-членки, които недължимо са платили допълнителна такса за обучение, на национален закон, който ги лишава от правото да получат тези суми, ако не са

завели иски за това преди датата на обнародване на Решението от 13 февруари 1985 г. по дело 293/83.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 2 февруари 1988 година.

Подписи